

Mii lea gaskabealljevuolši?

Nuorvu lea dá báleamos infekšuvdnadávda mánáid gaskkas, nubbin bohtá fáhkkaš gaskabealljevuolši (bealljebávččas). Lea dávjá ahte infekšuvdna bohtá virusis, muhto sáhtá maid bohtit bakterijain.

Dábaleamos dávdamearkkat leat:

- Bealljebávččas (sivvan dasa lea go lea golggus gaskabealljis mii dagaha eanet deattu ja nu šaddá deatta bealljecuzii)
- Feber
- Mášohisvuolta
- Gaskaboddosaš hedjonan gullu
- Veajuhisvuolta
- Golggus mii golgá máná bealljis jus bealljecuoza lea ráigánan

Buot dávdamearkkat eai dárbbáš oktanaga bohciidit.

Illustrašuvdna: Grete Sømmer

Leago dárbu dikšut antibiohtain?

Go gaskabealljis lea vuolši de bávččaga, muhto eatnašat dearvvasnuvvet iešalddis. Bákčasat nohket dá bálepmosit 24 diimmu maŋŋá. Antibiohtas ii leat ávki bákčasiid vuostá, ja eanaš háviid ii dearvvasnava máná jođáneappo dainna. Antibiohta sáhtá dasa lassan dagahit eanet givssiid mánnái guhte lea buozas, ovdamearkka dihte luhčadávda ja vuoksima. Danne ávžžuhuvvo ahte go máná lea badjel ovttá jagi de vuordá ja oaidná 2-3 beaivvi mo dilli ovdána.

Jus bákčasat eai váiddo 2-3 beaivvis dahje ahte máná bealljis golgá golggus guhkitgo 24 diimmu, berret fas váldit oktavuoda doaktáriin.

Maŋŋilgeahčču: Berre čuovvulahttit máná maŋŋilgeahččuin fástadoaktára luhtte 8 vahkku maŋŋá.

Ná sáhtát don veahkehit iežat máná

Deháleamos lea geahpedit máná onohisvuodadovddu dan botta go rumaš ieš giedahallá vuolšši.

- Atte mánnái bávččasváidudeaddji dálkasa (ovdamearkka dihte paracetamol 2-3 geardde beaivái). Jus mánás lea feber, de dát váiduda febera maid.
- Sáhtá leat ávkkálaš diktít máná oaivvi leat badjin dahje ahte máná čohkká. Dalle unno deatta bealljis, ja bávččaga unnánat. Sáhtá leat buorre jurdda loktet oaivvebeali seaggas garra dávviriiguin (ovdamearkka dihte girjjiiguin) guottáid lassan.
- Atte njunnegoaikkanasaid. Dát rahpá gaskal njuni ja njielu vai deatta bealljis unno.

Mánáid antibiohtageavaheapmi

Antibiohtat leat dehálaš ja beaktilis dálkasat maiguin dikšu vulšši mat leat bohtán bakterijain. Go antibiohta geavahuvo boastut de sáhttet resisteanta bakterijat ovdánahttot. Dat mearkkaša ahte antibiohtadikšu ii šat birge dáid bakterijaid vuostá.

Maid mearkkaša antibiohta resistánsa mánáid dá bálaš vuoŋŋahatvuolšši dikšumii?

Antibiohta resisteanta bakterijat lea váttisvuolta mii vearrána ahte vearrána. Maid mearkkaša antibiohta resistánsa dá bálaš vuoŋŋahatvuolšši dikšumii mánáin. Vai bisuhat antibiohta beaktilis dálkasin, lea dehálaš ráddjet antibiohta boasttugeavaheami dákkár infekšuvnnaid dikšumii.

Jus leat eahpádusas leago du mánás infekšuvdna mii galgá dálkkoduvvot antibiohtain vai eará dálkasiiguin, galggat váldit oktavuoda doaktáriin. Doavttir veahkeha maidái rávvagiiguin mo don buoremusat sáhtát geahpedit máná givssiid dassá infekšuvdna nohká.

Antibiohta ii doaimma virusa vuostá

Antibiohta ii doaimma virusa vuostá. Eanaš čottavulššiide, bealljevuššiide ja muhtoguovdnjevuššiide ja buot nurvuide lea virus sivvan. Rumaš vuosttilda dábálaččat dákkár virusinfekšuvnnaid iešalddis. Antibiohtas ii leat ávki virusa vuostá, iige geahpet máná givssiid.

Leat maidái ollu bakterijjalaš infekšuvnnaid mat iešalddis nohket, geavatkeahhtá antibiohta. Eanaš infekšuvnnaid oktavuodas ávžzuhuvvo vuordit ja oaidnit 2-3 beavvi mo dilli ovdána.

Go lea dárbu antibiohtai

Go doavttir lea árvvoštallan ahte mánás lea infekšuvdna man ferte dikšut antibiohtain, lea dehálaš ahte dálkkoda nu mo doavttir lea mearridan. Jus mánná ii čađat olles antibiohtadálkkodeami, de lea dušše muhtin oassi bakterijjain mat jávkaduvvojit. Dat main lea garrasat vuosttildannákca sáhttet ceavzit, laskat ja lassánit.